

« zurück blättern vor »

FLIS II subst. m., ab 1565. 1) 'Flößerei, Flußschifffahrt, Schiffahrt überhaupt' – 'flisactwo, żegluga rzeczna, żegluga w ogóle': 1565 Lustr. 18, ŁUCZ *Skarżą się bartnicy puszczej mianowitej, iż jem puszczą wyrąbił do Gdańska na flis.* o 1588 GostGosp 68, SPXVI *Stoniny ná flis máią opátrować w ten czás naywięcej / kiedy zołądź rodzi.* o 1588 GostGosp 42, SPXVI *Kmieć który ná flis idzie / álbo bez wiadomości Párńskiey [...] tedy ma / álbo Włodarz álbo tenże Kmieć / omieszkanie w roboćcie záplácić.* o (1595) 1598 KlonFlis A3, SPXVI *Oni co naprzednieyfy ludzie [...] wiele godności y ceny flisowi przydáli: ktorých żeglowanie prawie czelni poetowie Greccy y Láćińcy vmyślnie opifáli.* o (1595) 1598 Klon., L *Flis, in abstracto, navigatio fluviatilis.* o (1595) 1951 Klon.Flis 4 *Odysea Homerowa cóż inszego jest jedno flis, to jest pływanie Ulissesowe po morzu.* o (1595) 1598 KlonFlis kt, SPXVI *FLIS: To iest / Spuszczanie státkow Wiślą / y infzymi rzekami do niey przypadającymi / SEBESTYANA FABIANA Klonowicá.* o (1595) 1598 KlonFlis A2v, SPXVI *á ná ofstátku kładę żeglárstwo ábo Flis / o ktorým właśnie te xiążeczki náfze tráktowác będą.* o 1600 KlonWor 74, SPXVI *Węgrzyn do Turek: Polak márnotravcá ná Niz: Ow na Tárnowskie gory / ow się puści ná flis.* o (1689) 1693 Haur Sk. 39, L *O chędożeniu zboż na flis i na targi.* o (1690–1695) Mitte 18. Jh. SiPas 280v *Pragnął WSC flifu a teraz chorobka przeskodziła... dawano znać że Woda wielka przybrała.* o (†1696) 1747 Pot. Jow. 179, L *Choćbyś się tysiąc razy potkała z Parysem, Pewnieby cię Kradzionym nie uwoził flisem.* o 1696 Pot. Pocz. 18, L *Kupiectwem albo flisem, doma siedząc, się bawią.* o (1853) 1953 Krasz. Jabł. II 192, DOR *Z Ciemiernej mnóstwo ludzi szło co roku na flis.* o 1868 Kal. Warsz. s. 102, WIECZ *Każdy galar (...) zrobiony na jeden tylko flis czyli pływanekę.* o 1932–1934 Bystr. Dzieje II 540, DOR *Młodzię i mężczyźni w sile wieku szli na flis, większość roku spędzając poza domem.* – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR (przestarz.). 2) 'Fahrt eines Flußschiffes nach Danzig' – 'kurs galary do Gdańska': [hapax] vor 1966 WIECZ – nur WIECZ (gw. flis.). ◇ **Etym:** ostmd. *vlyssen* v., 'mit Flößen oder Kähnen Waren transportieren', KAE. ◇ **Konk:** *defluitacja* subst. f., bel. seit 1679 Haur Oek. 173, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1; *flisactwo* subst. n., bel. seit vor 1900, SW, zuerst geb. SW, nur für Inh. 1; *nawigacyja* subst. n., bel. seit 1564, SPXVI, zuerst geb. MAČZ, nur für Inh. 1; *pływanie (po morzu)* subst. n., bel. seit 1528, SPXVI, zuerst geb. MAČZ, nur für Inh. 1; *pływanka* subst. f., bel. seit vor 1908, SW, zuerst geb. SW, nur für Inh. 1; *splaw* subst. m., bel. seit 1488, STP, zuerst geb. CN, nur für Inh. 1; *żeglowanie* subst. n., bel. seit 1564, MAČZ, zuerst geb. MAČZ, nur für Inh. 1; *żegluga* subst. f., bel. seit 1769, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 1. ♠ Die früheste belegte

Bedeutung (1565) ist ‘das Flößen (von Holz)’, aber bereits (1595) 1598 übersetzt Klon[owic] Flis, SPXVI das Wort als ‘Flußschiffahrt’ (s.o.), und im gleichen Poem verwendet er es für die ‘Seefahrten’ des Odysseus. Ostmd. *vlyssen* als Vorbild passt am besten zur frühesten Bedeutung; die Weglassung des Suffixes kann eine Analogie zu schwachen Substantiven sein, z.B. *Haken* → *hak* (↑*hak*). KAESTNERS (1986) Hypothese, das Vorbild könnte ostmd. *Fließ* ‘fließendes Gewässer’ sein, erklärt die Semantik nicht.

« zurück blättern vor »